

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้าชายแดนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ ของพ่อค้าชายแดน เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่จูงใจให้พ่อค้าชายแดนใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการของธนาคารพาณิชย์แก่พ่อค้าชายแดนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพ่อค้าชายแดนจำนวน 33 ราย และทำการสัมภาษณ์ผู้จัดการธนาคารพาณิชย์ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 ราย ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 ข้อมูลจากพ่อค้าชายแดน

1) ลักษณะธุรกิจของพ่อค้าชายแดน

พ่อค้าชายแดนจำนวน 33 ราย ประกอบธุรกิจในรูปแบบเจ้าของคนเดียว 17 ราย และห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด จำนวน 16 ราย นอกจากนี้พบว่า พ่อค้าชายแดนทั้ง 33 ราย ดำเนินธุรกิจการนำเข้าสินค้า จำนวน 13 ราย หรือร้อยละ 39.39 และธุรกิจการส่งออกสินค้า จำนวน 20 ราย หรือร้อยละ 60.61 สำหรับการดำเนินธุรกิจทั่วไปมีดังต่อไปนี้ คือ พ่อค้าชายแดนส่วนใหญ่ ประกอบธุรกิจในลักษณะซื้อมาและขายไป ธุรกิจนำเข้าสินค้านี้มีเงินทุนจดทะเบียนเฉลี่ย 2,373,077 บาท ในขณะที่ธุรกิจการนำเข้าสินค้านี้มีเงินทุนจดทะเบียนเฉลี่ย 3,350,000 บาท ธุรกิจการนำเข้าสินค้าดำเนินธุรกิจมาแล้วเฉลี่ย 6.77 ปี ส่วนธุรกิจการส่งออกสินค้า เฉลี่ย 10.05 ปี ธุรกิจการนำเข้าสินค้ามีรายได้เฉลี่ย 119,231 บาทต่อเดือน ในขณะที่ธุรกิจการส่งออกมีรายได้เฉลี่ย 122,500 บาทต่อเดือน มีการติดต่อกับนักธุรกิจชาวพม่า เฉลี่ย 8 ครั้งต่อเดือน และ 12 ครั้งต่อเดือน ตามลำดับ

2) วิธีชำระเงินค่าสินค้า

การชำระเงินค่าสินค้าของพ่อค้าชายแดน ปรากฏว่า วิธีที่นิยมที่สุดคือ การชำระค่าสินค้าด้วยเงินสดสกุลบาท และผ่านระบบหักบัญชี คือธุรกิจการนำเข้าสินค้า ชำระค่าสินค้าด้วยเงินสดสกุลบาท ร้อยละ 77.69 ผ่านระบบหักบัญชี ร้อยละ 16.92 ในขณะที่ธุรกิจการส่งออกสินค้า ชำระด้วยวิธีเดียวกัน ร้อยละ 91.25 และร้อยละ 6.00 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีพ่อค้าชายแดนรายใดเปิดใช้บริการ L/C

3) ลักษณะการใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ที่พ่อค้าชายแดนนิยมใช้บริการมากที่สุดคือ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) รองลงมาคือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริการที่นิยมใช้มากที่สุดคือ บริการกู้ยืมเงิน การรับฝากเงิน และการรับจ่ายเช็ค ส่วนด้านการกู้ยืมจากธนาคารนั้น พ่อค้าชายแดนนิยมกู้ยืมไปเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนของธุรกิจ รองลงมาถูกนำไปใช้เป็นเงินลงทุนในการประกอบธุรกิจการค้าชายแดน

4) ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการใช้บริการธนาคารพาณิชย์

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการธนาคารพาณิชย์เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจการค้าชายแดนของพ่อค้าชายแดน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านทุน ปัจจัยด้านธนาคาร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้า และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากเรียงตามลำดับดังนี้

4.1) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56) มีผลต่อการใช้บริการหากพ่อค้าชายแดนเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความราบรื่นและไม่มีการปิดด่านชายแดนเพราะเชื่อว่าจะสามารถซื้อขายสินค้าได้ตามปกติและถูกจำกัดประเภทของสินค้า

4.2) ปัจจัยด้านทุน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17) มีผลต่อการใช้บริการหากพ่อค้าชายแดนประสงค์จะเพิ่มทุนเพื่อใช้ในการบริหารกิจการ หรือต้องการนำเงินเป็นทุนหมุนเวียน

4.3) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87) มีผลต่อการใช้บริการหากพ่อค้าชายแดนมีคู่ค้าที่มีความน่าเชื่อถือด้านการเงิน

4.4) ปัจจัยด้านธนาคาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51) มีผลต่อการใช้บริการหากพ่อค้าชายแดนเคยเป็นลูกค้าธนาคารแห่งนั้นและได้รับความไว้วางใจจากธนาคาร และธนาคารพาณิชย์แห่งนั้นจะต้องมีหลักเกณฑ์สนับสนุนธุรกิจชัดเจน

5) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้าชายแดน

5.1) ปัญหาอุปสรรคจากพนักงาน ที่สำคัญคือ พนักงานธนาคารขาดความรู้ความเข้าใจไม่สามารถให้คำแนะนำการใช้บริการแก่พ่อค้าชายแดนได้ชัดเจน โดยเฉพาะกรณีการปฏิบัติตามเงื่อนไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5.2) ปัญหาอุปสรรคจากการบริหารของธนาคาร ที่สำคัญคือ ระบบธนาคารของประเทศพม่าขาดความเป็นมาตรฐานสากล ขาดความชัดเจนในการให้บริการแก่ลูกค้า ทำให้การทำธุรกรรมระหว่างธนาคารขาดความสะดวก และอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลจ๊าดไม่เสถียรภาพ

6.1.2 ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้จัดการธนาคารพาณิชย์

1) ลักษณะการใช้บริการของพ่อค้าชายแดน

ผู้จัดการธนาคารพาณิชย์ กล่าวว่า พ่อค้าชายแดนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย นิยมใช้บริการธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการฝากถอนเงินและบริการสินเชื่อมากกว่าการใช้บริการอื่น ๆ ไม่มีพ่อค้าชายแดนเปิดใช้บริการ L/C

2) ลักษณะการใช้บริการโอนเงินชำระค่าสินค้ากับธนาคารพาณิชย์

พ่อค้าชายแดนนิยมชำระค่าสินค้าด้วยเช็ค และเงินสด มากกว่าวิธีอื่น ๆ

3) เหตุผลที่พ่อค้าชายแดนมาใช้บริการธนาคารพาณิชย์

พ่อค้าชายแดนมาใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์ เพราะมีเหตุผลสำคัญสองประการคือ ประการแรก มีความผูกพันกับพนักงานธนาคาร และธนาคารพาณิชย์แห่งนั้นมีบริการให้เลือกใช้หลากหลาย

4) นโยบายของธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับธุรกิจการค้าชายแดน

4.1) การให้ความสำคัญกับการค้าชายแดน

ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งเห็นความสำคัญของการค้าชายแดนที่มีประโยชน์ด้านการดึงดูดเงินตราต่างประเทศเข้ามายังประเทศไทย การเล็งเห็นความสำคัญของการค้าชายแดน เช่นนี้ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจของธนาคาร

4.2) นโยบายของธนาคารในการส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน

ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งมีนโยบายช่วยเหลือด้านการเงินแก่พ่อค้าชายแดน มีบริการกู้ยืม ตลอดจนมีการขยายบริการอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อพ่อค้าชายแดน นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์สร้างแรงจูงใจด้วยการให้ส่วนลด ค่าธรรมเนียม และธนาคารพาณิชย์บางแห่งบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารเงินทุนที่เหมาะสมให้กับธุรกิจแก่พ่อค้าชายแดนด้วย

4.3) มาตรการของธนาคารพาณิชย์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

ธนาคารพาณิชย์ต่างกำหนดมาตรการรองรับให้เหมาะสมกับนโยบายซึ่งประสบความสำเร็จในระดับน่าพอใจ อย่างไรก็ตามพ่อค้าชายแดนนิยมใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มากกว่าขนาดเล็ก

4.4) วิธีชี้แนะหรือชักชวนให้พ่อค้าชายแดนชำระค่าสินค้าผ่านระบบ

ธนาคารพาณิชย์พยายามแนะนำประโยชน์ของการชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ แต่ตามข้อเท็จจริงในปัจจุบันพ่อค้าชายแดนนิยมชำระค่าสินค้าผ่านทางตัวแทนการค้ามากกว่าการชำระผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ เหตุผลที่การชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ยังไม่ได้รับความนิยมเพราะมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก ปัญหา

และอุปสรรคจากระเบียบวิธีปฏิบัติจากธนาคารที่มีขึ้นจำนวนมากสร้างความยุ่งยากในการใช้บริการ และประการที่สอง ปัญหาอุปสรรคจากพ่อค้าชายแดนที่ไม่ประสงค์จะเปิดเผยข้อมูลทางการค้า แม้ว่าธนาคารได้พยายามช่วยรักษาปกปิดความลับของลูกค้าแล้วก็ตาม แต่ยังไม่สามารถกระตุ้นให้ พ่อค้าชายแดนหันมาใช้บริการผ่านระบบธนาคารเพิ่มขึ้นได้

5) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้าชายแดน ประกอบด้วย

5.1) ผลกระทบจากปัจจัยนโยบายของธนาคาร

นโยบายของธนาคารพาณิชย์ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการต่อพ่อค้าชายแดน แต่ผลกระทบคือ นโยบายที่ไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติเพราะการค้าชายแดนส่วนใหญ่มักเป็นการค้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร การขอใช้บริการจากธนาคารพ่อค้าชายแดนจำเป็นต้องแสดงเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งขัดกับความประสงค์ของพ่อค้าชายแดนทำให้ไม่นิยมมาใช้บริการผ่านระบบธนาคาร

5.2) ผลกระทบจากปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปัจจัยด้านนี้ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างมาก เพราะ เพราะมีความไม่แน่นอนทางด้านความสัมพันธ์ไทยและพม่า

5.3) ผลกระทบจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศพม่า

เศรษฐกิจของประเทศพม่ามีผลต่อปริมาณการใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์ เพราะเป็นผลผูกพันมาจากปริมาณสินค้าที่มีการซื้อขายลดน้อยลง

5.4) ผลกระทบจากปัจจัยด้านการเมืองภายในประเทศพม่า

การเมืองภายในประเทศส่งผลกระทบต่อปริมาณการใช้บริการธนาคารของ พ่อค้าชายแดน เพราะมีการควบคุมการซื้อขายสินค้าโดยรัฐบาลพม่า

6) ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการแก่พ่อค้าชายแดน

ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการแก่พ่อค้าชายแดน ประกอบด้วย ธนาคารต้อง สำรองเงินสดเพราะพ่อค้าชายแดนนิยมชำระค่าสินค้าด้วยเงินสด การป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน มีผลต่อการใช้บริการของพ่อค้าชายแดนเพราะไม่ต้องการเปิดเผยตัวเลขทางการค้า การ ปิดด่านชายแดนบ่อยครั้งทำให้การค้าชายแดนความคล่องตัวจนส่งผลต่อเงินหมุนเวียนในระบบ การค้าลดน้อยลง

6.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

เพื่อกระตุ้นให้พ่อค้าชายแดนนิยมใช้บริการชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น หน่วยงานราชการ และธนาคารพาณิชย์ควรปรับปรุงวิธีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลไทยและพม่าต้องให้ความร่วมมือในการควบคุมการค้าชายแดนให้เป็นไปตามระบบคือผ่านพิธีการศุลกากร ทั้งนี้การค้านอกระบบเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พ่อค้าชายแดนไม่นิยมใช้บริการชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์

2. ธนาคารพาณิชย์ของไทย จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์ของประเทศในประเศพม่าเพื่อกำหนดมาตรการรองรับวิธีการชำระเงินผ่านระบบธนาคาร โดยมุ่งเน้นลดขั้นตอนความยุ่งยากในการดำเนินการชำระค่าสินค้า ตลอดจนสร้างแรงจูงใจอื่นๆ เช่น การยกเว้นค่าธรรมเนียม หรือลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่พ่อค้าชายแดน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารวต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิธีการชำระเงินค่าสินค้าระหว่างพ่อค้าชายแดนในเขตอื่นๆ เช่น การค้าชายแดนบริเวณแนวชายแดนประเทศพม่า เพื่อศึกษาข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบธนาคาร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการชำระค่าสินค้าของการค้าชายแดนบริเวณประเทศพม่ากับแม่สายต่อไป

2. ควรทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ที่การค้าชายแดนบริเวณต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบข้อดี ข้อเด่น ข้อดี และข้อเสีย ผลบังคับทางกฎหมาย ซึ่งจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย หรือระเบียบของราชการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการค้าชายตามแนวชายแดนเขตอำเภอแม่สาย